

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף קז:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה קע

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

מאמר ה' מה רבו צרי

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

תורה קע אולי אפ"ל שרומז ל"מה רבו צרי" והתרגום סגיאי מעיקי/ב.
עיקר הנושא כאן כיצד אפשר לזכות שהנפש תוכל לשאת עליה בני אדם רבים לשרשם. ועצה לזה על ידי שמקבל באהבה את הייסורים שמייסרים אותו בני אדם רבים, כי הייסורים מכניעים את עזות ועביות הגוף ואזי מאירה הנשמה, ואזי ע"י שסובל ייסוריהם נושא אותם לשרשם לזכות לדעת.

הקדמה

רבנו מבאר כאן כיצד אדם יכול ע"י ייסורי הגוף להכניע עזות הגוף, עד שהגוף לא יסתיר את אור הנשמה, ואז לא רק שתאיר לו, אלא גם תאיר לכל התלויים בו, וכל אותם שסובל לחצם עליו הוא מנשא ומרים לשרשם, לקבל אור הנשמה. ונ"ל שהכוונה לשרשם שבו, דהיינו דווקא אותם שנשמתם תחתיו. אע"פ שיסורי כולם מכתתים גופו ונפשו הבהמית אבל שע"י נושא אותם לשרשם נראה שזה שייך רק באותם שנשמתם תחתיו, וצ"ע.

דהיינו שעיקר הנושא כאן הוא כיצד לזכות להיות מסוגל להרים רבים לשרשם, ודוד המלך בזמן שבנו רדפו להרגו, בזה מצא לו נחמה ואמר "ה' מה רבו צרי" פירוש ככל שרבים הלוחצים ומעיקים עלי, כך אזכה ש"רבים קמים עלי", דהיינו שאזכה שגופי יזדכך כל כך עד שאור נשמותי יאיר ליותר ויותר התלויים בי. ואע"פ שמבואר בגמ' שרדיפת בנו היתה כפרה על חטא בת שבע^א, דוד המלך מצא בזה גם צד של אהבה וחסד ה' ושהייסורים האלה מועילים לו לבד מכפרת עוון עוד גם להיות אור לכל התלויים בו, וע"י נכנס בשמחה גדולה עד שזכה לרוח הקדש^ב ואמר מזמור לה' על כך כמ"ש "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום, ה' מה רבו צרי" (וברוך ה' ע"י אזכה ל) "רבים קמים עלי" (לישא אותם לשרשם).

כי הדרך לזה שנשמתו כל כך תאיר דרך גופו, מבאר רבנו היא לכתת את הגוף מאד, כי ע"י הצרה מאירה הצורה. כידוע שצורה וחומר הם כמו גשמיות ורוחניות שסותרים זה את זה, והאדם מורכב מגוף ונשמה, חומר וצורה, ועזות ועביות וגשמיות הגוף שהוא חומר מסתיר את אור הנשמה דהיינו את הצורה.

צרה וצורה

צרה וצורה לשון גבול ומדה, כי גם צורה, אע"פ שהיא רוחנית, אבל היא גבול ומדה ביחס לחומר שמצד עצמו מתנגד לקבל צורה, עד מכים בו לרככו, להיות מוכן לקבל צורה. וצרה וצורה שניהם בבינה, עיין תורה מח שהניקוד של בינה הוא צירה כי שם מצטייר הוולד. כי הנוקבא כאמא ע"י הדינים שבה נוקבת מבררת ובונה את בניין הוולד. וברוחניות זה בבעל תשובה שכדי שתאיר בו הצורה שהיא שם הויה, תחילה מאיר בו מבינה עולם התשובה שם אהי-ה ביושר לתת בו כח לעמוד בייסורים והניסיונות, מכח הרשימו שישאר בו, ומיד חוזר שם האהי-ה לבחי' אחר (א אה אהי-ה) גמט' דם, ואזי באים עליו בזיונות ושפיכות דמים (כמבואר בתורה ו) דהיינו כל צרות הגוף והנפש לכתת גופו ונפשו הבהמית, כדי לתת לנפשו השכלית להתגבר על הבהמית ולהיות כלי להארת הנשמה, הווייתו האמיתית הנמצא בנשמה בכת, כדי שתצא לפועל בנפשו, בבחי' משה משה, דהיינו משה של מטה כמו משה של מעלה, כמבואר בתורה סו.

^א כח תשרי עד ד' חשון תשפ"א ירושלים

^ב אע"פ שנראה שהוא לשון ארמי, כתרגום אונקלוס שמתרגם כאן מעיקי ובבראשית מב כא צרת אחינו, עקת אחינו. אבל נמצא גם בכתבי הקדש כגון בעמוס ב' יג אנכי מעיק תחתיתכם כאשר תעיק העגלה ובתהלים נה ד' מקול אויב מפני עקת רשע. והוא לשון לחץ וצרה. ושרשו עק.

^ג שמואל-ב פרק יב (י) ועתה לא תסור חרב מבייתך עד עולם עקב פי בותני ותקח את אשת אורייה החתי להיות לך לאשה: (יא) כה אמר דוד הנני מקים עליך רעה מבייתך את נשיך לעיניך ונתתי לרעיך ושכב עם נשיך לעיני השמש הזאת:

^ד ברכות דף ז: כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא הנני מקים עליך רעה מבייתך היה עצב אמר שמא עבד או מזמור הוא דלא הייס עלי כיון דחזא דאבשלום הוא שמח משום הכי אמר מזמור.

^ה פסחים דף קיז. לדוד מזמור מלמד ששרתה עליו שכינה ואחר כך אמר שירה מזמור לדוד מלמד שאמר שירה ואחר כך שרתה עליו שכינה ללמדך שאין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר שמחה של מצוה שנאמר ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'.

עוד עיין תורה מח שהגוף בחי' בגידים ועצמות תסוככני ובחי' בבטן אמי תסוככני, דהיינו שהוא כמו סוכה, שדרכה מאיר אור הנשמה, וכשיש על הגוף בגדים צואים ועכירות מעשים ומדות ותאוות רעות, אזי הוא כמו סכך מעובה^א, שא"א לראות דרכו את הככבים וא"א לנשמה להאיר דרכו.

ועל ידי כל צרה וצער וייסורים שיש לאדם נכנע קצת הגוף, וככל שנכנע הגוף כך יותר מאירה דרכו הנשמה^א.
וכל כח הצרה הוא להחליש רק את הגשמיות אבל לא את רוחניות אור הנשמה, שאדרבה רק מאירה יותר כשנחלש הגוף המסתיר אותה, כמבואר בטל אורות^א.

ואמנם כדי לבוא להשגת עוה"ב שהוא עולם הנשמות, בגוף, צריך גוף רוחני כמו שיהיה בתחית המתים, ולזה צריך מיתה ממש, ואפילו צדיקים ימותו שעה קודם לתחיה (שבת קנב), כדי לצמוח מחדש בתחית המתים, כידוע סוד הצמיחה (המבואר בטל אורות הנ"ל) כזרע הנקבר באדמה שמכלה את כל החומר שבו, עד שנשאר צורה רוחנית לבד, והיא המגדלת צמח חדש מחומר חדש שמלקט מהאדמה. דהיינו שכל צורה חדשה בחומר אינה אלא ע"י שנקרב לגמרי החומר הקודם ונשאר רק הבחי' צורה הרוחנית של הדבר בחי' היולי, שהוא בונה גוף חדש מהחומר שנמצא לו באדמה, לפי תכנית הצורה הרוחנית שהלבישה את החומר הקודם.

ואפילו השגת הדעת של משיח יחייב את ישראל לכתת גופם הרבה ביסורי חבלי משיח שיהיו, כמבואר במהר"ל^ט, כי א"א לצורה לחול על צורה, לכן אנחנו כמו שאנו היום בשכל ומדמה של הסתרת הדעת של

^א סכך מעובה כשר רק בדיעבד (ש"ע או"ח תרלא סעיף ג), כי צריך שדרך הסכך אפשר יהיה לראות את הככבים, כי אמא עילאה מאירה לבת המשתדלת לגדול בהמלכת ה' על עצמה, דרך נקבי הסכך (עפ"י האריז"ל שער הכוונות - דרושי חג הסוכות דרוש ד), דהיינו שיוודת לשמור על בתה בבחי' אמא דמסוככה על בניה, בסתר מעבר למסך הסכך כמציץ בין החרכים בחי' הארת שם אהי-ה באחור בבחי' עורף, עד שנוכה לתשובה השלימה, ויתבטל החשש לבחי' חוטא בבית המלך מול פניו ית' שאז הדין קשה ביותר, לכן חסד ה' שעד אז ההארה בבחי' עורף דלא ניהיה נידון כחוטא בבית המלך. (קטע ממאמר סוכה עניי כבוד תשעב)

^א עמוק המלך יג לה - כי כשרואה הקב"ה שהגוף רוצה להתגבר בתאוותו הגופני, ורוצה להכניע הנשמה, כדי שלא תתגבר כח הקדושה, וכדי להכניע תאוות הגשמי של הגוף, מה עושה הקב"ה מכה הגוף ביסורין של אהבה, שנאמר וי"י חפץ דכאו החלי' וישעיהו נ"ג י"א, וישלט נשמתא ולא גופא. והקב"ה עושה זה כדי (שיוכל) להצדיק הדין עליו, ולומר 'צדיק הוא י"י כי פיהו מרית' ואיבה א' י"ח, וזהו אומרם בגמרא דברכות (ה' א') על פסוק, 'אם תשים אשם נפשו' מה שכרו 'ראה זרע יאריך ימים', רצה לומר אם יקבל היסורין מאהבה.....
..... מפני זוהמת הגוף שקבל מקודם שנתגלגל, כמו איוב, ולא נתן הגוף שיאיר לנשמה במעשים טובים. וזהו אומרם, 'בגין דאית גופא דלא יכילת נשמתא לאנהרא ביה עד דיבטשון ביה, וכדין נהיר ואתאחיד דא בדא', ואינם שונאים ומתנגדים זה לזה. [אלא] בהיות שהגוף רוצה תאוות הגופניות, והנשמה רצתה בדברי קדושה, שזה מתנגד לזה, וביסורין השם יתברך מושה אותם, שהגוף נכנע תחת הנשמה. 'אית אעא' זהו הגוף, 'דלא אתנהיר בנהורא' שהיא הנשמה, 'ולא סליק נהורא עד דיבטשון ביה', רצה לומר בהגוף, שהקב"ה מדכאו ביסורין של אהבה, 'כדין נהיר'.

^ב טל אורות חלק ראשון פרק חמישי אות ג) ולהבינך טעם הדבר אטה למשל אזני, הנה אנחנו רואים איך שכל דבר המתהווה בעולם מדצח"ם, כולם הולכים להתחדש ולהתהוות על זה האופן שאבאר. ואקח למשל אחת מהם שהוא הצומח, כשנוטעים הגרעין בארץ כדי להוציא ממנו אילן, הנה הגרעין הזאת ממשיך מהארץ גילוי כח הצמיחה להתהוות מזה עץ עושה פרי כעין הזרע אשר נזרע בארץ ההוא, והגרעין הזאת מקבל כוחו מכל הארבע יסודות לגמור מלאכתו. והנה אנחנו רואים בחוש איך שכח הרע שבד' יסודות מתחברים לכלות את הגרעין ההוא, דהיינו הארץ שהוא יסוד העפר, והלחלוחית שבה שהוא יסוד המים, וחום האש שתחת הארץ, והאוויר המעופשת דשם, פועלים בהגרעין להרקיבו ולשבר הכלים שלו ולהפכו ממש מיש לאין. ומי שאינו בקי בהטבע לא יאמין כלל שיצא עוד מזאת הגרעין שום דבר, דהא לפי ראות העין נרקב ונכלה כל הגרעין ולא נקרא בשם כלל, ואעפ"כ אנחנו רואים איך שיוצא אח"כ אילן תקיף ורב. מפני כי האמת הוא שכח הטוב שבגרעין ההוא לא נכלה כלל, וכל מה שנירקב ונתכלה הכל הוא הפסולת שבו, כי אין להרע שליטה אלא בעצמותו דהיינו בהרע, והרע מכלה הרע, אבל פנימית הטוב שבגרעין והכח הזה שיש בו להוציא אילן שהוא כח ההויה שיש בו להוות האילן, אין בכוחם לנגוע אפי' בקצהו. וכל מה שפעלו היסודות להשחיתה עד שנדמה להם שהשחיתו אותו, אדרבה נהפוך הוא, אשר כח הטוב שבגרעין שלט בהם וקבל מהד' יסודות הטוב שבהם כדי להוציא אילן, והבן. ואדרבה, כל זמן שלא בא הגרעין לבחינת אין, לא היה יכול כלל להוציא פרי, מחמת שהפסולת שהיה בהגרעין עיכב כל היות האילן, עד שנתברר הטוב וכל הפסולת כלה והלך לו ע"י הד' יסודות מכח הרע שבהם, ונתחברו הטוב שבהם להטוב שבגרעין ועי"ז נתהווה אילן תקיף, והבן. (זהו סוד הכתוב עת אשר ישלוט האדם באדם לרע לו) וכו' עי"ש.

^ט מהר"ל חדושי אגדות על סנהדרין דף צז. - דור שבן דוד בא וכו'. הרי אמרו כי ביאת המשיח שבו התחדשות הויה יגרום הפסד הויה ראשונה, כי כל הויה חדשה אי אפשר שיהיה (כי אם) קודם הפסד הויה ראשונה לגמרי, כי כל זמן שעדיין יש הויה ראשונה לא תחול צורה אחרת, כי הצורה הראשונה היא צרה לאחרת שתבא, וכל אשר הוא הויה חדשה יותר קודם לה בטול הויה הראשונה לגמרי וחלה, דבר זה יתבאר עוד. ולכן דור שבן דוד בא ת"ח מתמעטין, וכו' ואם לא כן לא תחול הויה אחרת כאשר נמצא עדיין הויה ראשונה, אבל כאשר אין כאן הויה ראשונה, כלל ההעדר הזאת היא סבת ההויה כאשר ידוע ויתבאר עוד בסמוך:

שבוע שבן דוד בא וכו'. הרי אמרו כי ביאת המשיח שבו התחדשות הויה, יגרום הפסד הויה ראשונה. ולפיכך בשבוע שבן דוד בא מפני שהוא קרוב אל ההויה החדשה לכך הוא גורם הפסד הויה ראשונה, וזה יהי' עד שנה שלישית הוא תכלית הפסד. וברביעי' שהוא באמצע השבוע אמר שיהיה שובע ואינו שובע, ר"ל שאין כאן הויה שלישית עד השנה החמישית שאז יהיה הויה שלימה מכח ההויה החדשה שתהיה בעולם, לכך בחמישי שובע גדול. ובשישית קולות כאשר הוא קרוב אל ההויה החדשה שתהיה בעולם אז תצא לפועל מה בקולות אשר יהיו, וכל זה מכח התקרבות אל ההויה החדשה. ובשביעית מלחמה כי אז יתחיל כח ישראל מכח ההויה החדשה שתהיה בעולם, ולכך מלחמות בשביעית:

היום א"א שנזכה לדעת של משיח אלא ע"י חורבן הוויתו, כדי שתחול עליו הוייה של שכל אחר של דעת אמת של משיח.

וכמו שמצינו בגמ' (בבב) ברבי זירא שהבין שא"א לו ללמוד תורת ארץ ישראל, נוסף על תורת בבל, לכן צם מאה תעניות שישכח תורה של בבל ויהיה כלי לקבל תורת ארץ ישראל (כמבואר בלק"ה ר"ח/כ"ו) ובשר בחלב ד' ב'.

וכמבואר בערבי נחל פרשת יתרו/י"ב שעם ישראל כדי להיהפך מבן נח עבד במצרים, להיות ישראל ממלכת כהנים וגוי קדוש, היו צריכים לאבד הוויתם הקודמת לגמרי, ע"י שיעבוד נורא במצרים, ורק אחר כך אפשר שתחול עליהם קדושת ישראל להיות, כלי לקבל התורה וארץ ישראל.

ויש צדיקים שכל כך מכתתים גופם עד שגופם חוזר לבחי' כתנות אור כמ"ש במשה רבנו איש האלקים ודרשו מחציו ולמעלה אלקים. וכן אליהו עלה בסערה השמימה. וכמה צדיקים נכנסו בחייהם לג"ע/י"ג.

עיי' תורה כב אות ה'//י"ד דבקה עצמי לבשרי, שצריך לזכך את הגוף ואזי תוכל הנשמה לגלות השגותיה גם לאדם כשעדיין הוא בגוף.

בבא מציעא דף פה. רבי זירא כי סליק לארעא דישאל יתיב מאה תעניתא דלשתכח גמרא בבלאה מיניה כי היכי דלא נטרדיה.

פרש"י – דלא נטרדיה – כשעלה לארץ ישראל ללמוד מפי רבי יוחנן, ואמוראין שבארץ ישראל לא היו בני מחלוקת, ונוחין זה לזה כשמן, כדאמרינן בסנהדרין (כד, א), ומיישבין את הטעמים בלא קושיות ופירוין: ועי"ש מהרש"א שהקשה מר"ל שהיה מקשה לר"י כד קושיות על חידוש שאמר. ותירץ שבא"י הקשו כדי להבין ובבל הקשו כדי לדחות. עי"ש. ועיי' בן יהוידע שכיון שהורגל בלימוד כזה היה צריך ק' תעניות כדי לבטל ממנו ההרגל הזה.

א"ל ק"ה ר"ח ה' ז' – פי זה ידוע בפ"ר צ"ן לעלות מדרגא לדרגא צריכין לסלק המחזין שמקדם, כמו שמצינו בגמרא, פד הוי סליק לארץ ישראל, הנה מתענה כדי לשכח התורה של חוץ לארץ, פי הנה צריך לקבל מחזין של ארץ ישראל. על פן הנה צריך לסלק המחזין שמקדם, שהם מחזין של חוץ לארץ.

ב' ערבי נחל פרשת יתרו – אמצע דרוש ה' – והענין, כי כל דבר שבעולם יש בו חומר וצורה כנודע, וצורת ישראל הוא האלהות, ואין להם צורה אחרת כלל, נמצא הם מיוחדים להש"י, וזהו אמרו (בראשית ט, ו) כי בצלם אלהים עשה את האדם, והוא ג"כ אמרו (ישעיה סד, ז) אנחנו החומר ואתה יוצרנו, והוא מ"ש בזה"ק (ע' ח"ג עג א) אורייתא וקב"ה וישראל חד. ואמנם מעלה זו הנמצאת בישראל, שאין להם צורה אחרת רק האלהות, פשוט שזה לא נעשה עד צאתם מארץ מצרים וקבלת התורה, אבל מתחלה היה מציאותם כמציאת שאר בני נח, רק בעת שברח בם ה' קנו מציאות חשוב הזה מציאות חדש וצורה חדשה.

וידוע כי כל חומר אי אפשר לו שיקבל צורה חדשה אם לא בהתבטל תחלה מציאותו הראשון, כענין הביצה שהוא דומם, ברצותו לקבל צורה חשובה יותר צורת בע"ח, דהיינו שיהיה אפרוח אמרו ר"ל (ע' תמורה לא. ובר"ג שם) מאימת קא גביל לכי מיסרת, האי שעתא עפרא בעלמא הוא. הרי כי לא יתהוה צורת אפרוח עד עת יתבטל מציאותו וצורתו הראשונה לגמרי, כי צורה לא תחול על צורה, ולכן באותו רגע ממש דמיסרח לגמרי ונתבטל צורתו, אזי באותו רגע בא אליו צורה החדשה, ואלו באותו רגע היה בו איזה מניעה לצורה השניה שיחול, אזי היה בטל מציאותו לגמרי, כיון שנשאר רגע בלי צורה, לכן הכל נעשה כהרף עין, צורה הראשונה יוצאת והשניה נכנסת ואין אחת נוגעת בחברתה כמלא נימא.

כך כאשר רצה השם יתברך שיקבלו עמו צורה חדשה, לא היה באפשרי כלל לחול על צורתם הראשונה, כי צורה לא תחול על צורה, לכן הוכרח להיות להם ביטול צורה ע"י השתעבודות למצרים בחומר ובלבנים, ונשקעו בשערי תומאה, עד שנתבטל צורתם מעט מעט, ובאותו רגע כמימרא אשר נתבטלה הצורה לגמרי אזי בעצם היום הזה חל עליהם צורה האלהות, וז"ש שאם לא היו יוצאים מארץ מצרים עוד רגע אחד היו נשארים שם, והיינו כדרך שאמרנו, כי בהכרח שאותו הרגע תחול הצורה החדשה. ...

.....אמנם להיות עדיין במצרים לא נתבטל עדיין צורתם הראשונה מכל וכל, כי מחמת שלא היה להם תורה עדיין, אזי אי אפשר היה שיתבטל לגמרי, ולכן גם קבלתם הצורה האחרונה לא היה נצחיית ונתבטלה, ולכן גלות הזה נמשך הרבה מאד, בכדי שיתבטל צורתם מכל וכל, כי מצד שיש תורה בישראל אין חשש בביטול צורתם לגמרי, ואז יקבלו הגאולה ביתר עוז ותעצומות, ויהיה זה בעתה (ישעיה ס, כב) היינו באותה רגע כמימרא אשר מצד המשך הזמן יתבטל צורה הראשונה לגמרי, ואם זכו אחישנה (שם, סנהדרין פח א) כי יצויר ביטול צורה הראשונה לרוב צדקת איש ואיש, ועם התורה הנקראת תושיה (ישעיה כה, כט) שמתשת כחו של אדם (סנהדרין כו ב) ועי"ז נתבטל צורה הגשמית, וחלה צורה הרוחנית האלהית והבן.

ראשית חכמה – חופת אליהו רבה תשעה נכנסו בחייהם לגן עדן כפי אמונתנו ולא טעמו טעם מיתה, בנימין בן יעקב, כלאב בן דוד, סרח בת אשר, בתיה בת פרעה, אליעזר עבד אברהם, ועבד מלך הכוש, ואליהו, ויעבץ בנו של רבי יהודה הנשיא, ויש אומרים אף רבי יהושע בן לוי.

י' תורה כב אות ו' וצריך פל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, להראות לו מכל הארה ומכל השגה שהנשמה משגת, שהגוף גם פן ידע מזאת ההשגה, בכחינת (ישעיהו נ"ח): "ומבשרך לא תתעלם" מבשרך דיקא, שלא תעלים עיניך מלרחם על בשרך, הינו בשר גופך, פי צריכין לרחם מאד על הגוף לראות לזכרו, כדי שיוכל להודיע לו מכל ההארות וההשגות שהנשמה משגת. פי הנשמה של כל אדם היא רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם, על פן צריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, לראות לזכרו הגוף, עד שתוכל הנשמה להודיע לו מכל מה שהיא רואה ומשגת תמיד כנ"ל: וכשהגוף הוא בכחינה זו, היא טובה להנשמה, שלפעמים נופלת ממדרגתה. וכשהגוף צח ואור, תוכל הנשמה להתרומם ולחזור למדרגתה על ידי הגוף, הינו, על ידי תענוגי הגוף תוכל לזכור ולעלות לתענוגים שלה. פי מאחר שהגוף גם פן טוב וכשר, אינו נלכד בהתענוגים, ועל פן תוכל הנשמה לחזור על ידי תענוגי הגוף למעלתה, לתענוגים שלה. וכן גם פן על ידי הרשימות שיש בהגוף, על ידי הארות שהאירה בו הנשמה מקדם, תוכל עתה לזכור ולעלות ולחזור למדרגתה. וזה בחינת (איוב י"ט): "מבשרי אצוה אלוהי", "מבשרי" דיקא, הינו על ידי בשר הגוף 'יחזה אלוהי', הינו השגות אלקות; הינו, שהאדם בגופו יראה ויחזה השגות עליונות שהנשמה משגת תמיד כנ"ל.

ועיין תורה ח' תנינא מזונא דנשמתא הפך מזונא דגופא, דהיינו שעיקר המגשם את הגוף ומונע הארת הנשמה היא האכילה ושתייה,¹⁰¹

כאמור נראה שהשלימות עליה מדבר כאן רבינו היא שאדם יהיה גופו כל כך מזוכך עד שכל התלויים בו יהיו מקבלים על ידו הארה מאור נשמתו שהיא שרש נפשם, (כך נ"ל לבאר) ונראה הכוונה להארת דעת שעל ידה אדם מיישר עצמו בכל פעם שלא לסטות בכל מעשיו ומחשבתו מיראת שמים ולשם שמים באמת.

ו"נ"ל עיקר החידוש שמחדש כאן רבנו הוא שכל אדם נוסף שרוצה להתנשא ע"י הצדיק לשרשו, האדם הזה בעצמו מכין לו אור שיאיר מהצדיק, ע"י שמספר לו צרותיו, והם יסורים לצדיק¹⁰², שמכתתים גופו ועי"ז עוד יותר מאיר אור נשמתו, כדי להאיר ולנשא עוד יהודי.

וכן כל אדם אפילו פשוט שאין לו יסורים אלא מבני ביתו או משכן, יש לו לקבל הטורח שגורמים לו ואפילו צער ויסורים באהבה, כי עי"ז נכתת גופו בגשמיות, וע"י שמקבל הייסורים באהבה נכנע יצרו ונפשו הבהמית, וזוכה למדת הסבלנות ושפלות ויראה, ונעשה בזה אור לכל הסובבים אותו, שלומדים ממנו, נמצא נישאים על ידו למדרגה גבוהה יותר.

עד כאן ההקדמה

*

תורה קע [יז]

(תהלים ג/י"ז) ה' מה רבו צרי רבים וכו' קמים עלי.

את המזמור הזה אמר דוד המלך כשברח מאבשלום שרצה להרגו ולמלוך תחתיו, ואומרת הגמ"י¹⁰³ שייסורים כאלה שהם ע"י בן שיצא מביתו לתרבות רעה, הם קשים יותר ממלחמת גוג ומגוג, ואעפ"כ דוד מצא נקודה טובה במצב הרע שנמצא בו ועי"ז נכנס בו שמחה גדולה עד שזכה לרוח הקדש¹⁰⁴ ואמר מזמור על שבנו רודפו ולא אדם זר, ולפי רבנו נראה שמצא לא רק נקודה טובה, אלא עוד תועלת גדולה בייסורים שגרם לו בנו, שע"י זוכה להכניע עזות גופו וזוכה שיתגלה אור נשמתו להאיר לרבים, דהיינו שע"י יוכל לשאת רבים התלויים בו וקמים עליו לשרשם.

בפשט הפסוק – צָרִי פִירוּשׁוֹ לוחֲצִי, כהתרגום מעיקי, והוא כפל לשון "רבו צרי" ו"רבים קמים עלי".

¹⁰¹ תולדות יעקב יוסף פרשת מטות – בסוף אות א – דכ' בעקידה לא טוב היות האדם לבדו (בראשית ב, יח). כשאין לו נגדות לא נקרא פועל טוב, רק אעשה עזר כנגדו, או שיוכנע חומר אל הצורה או הצורה לחומר לפי בחירתו וכו', מובא לעיל. והעיקר תכלית בריאת אדם, שיכניע החומר לצורה ויתקדש בקדושת המאכל והשתייה שהיא עיקר שורש הקדושה, כמ"ש הרמב"ן קדושים תהיו וכו' (ויקרא יט, ב). ואז יוכל להתקדש עד שנקרא מקדש, וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בסוד היכל ה'. ומי שבוחר בתאוות עה"ז כי תאוה היא לעינים, מואס בעניני הרוחני ועה"ב, וכמו שכתוב בעקידה ותשחק ליום אחרון וכו' (משלי לא, כה). והמואס בעניני עה"ז הוא הבוחר ומתאוה ליום אחרון לעה"ב, כי עה"ז ועה"ב הם ב' צרות זה לזה, זה קם וזה נופל. וכמ"ש בעקידה וידו אוחות בעקב עשו (בראשית כה, כו). מה שדש עשו בעקב עניני עה"ב, זה אוחות יד יעקב וכו'.

¹⁰² עיין תורה ל' אות ז' עה"פ ותפילותי ברעותיהם.

¹⁰³ לא ידוע טתי והיכן נאמרה תורה זו

¹⁰⁴ תהילים פרק ג (א) מְזִמֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם בְּנוֹ: (ב) יְדָוִד מֶה רְבוּ צָרֵי רַבִּים קָמִים עָלַי:

תרגום יונתן (ב) יי כמה סגיאין מעיקי סגיאין דקימין עלי:

רש"י (ב) רבים קמים עלי – בני אדם גדולים בתורה גדולים בחכמה גדולים בעושר גדולים בקומה כגון שאול וילידי הרפה דואג ואחיתופל:

צ"ע משמע שרש"י מפרש רבים לא בכמות אלא באיכות, וקשה מדוע לא מפרש כפשוטו שהכוונה לבנו אבשלום שמפורש בפסוק ועוד ששאל וילידי הרפה ודואג כבר לא היו בעולם כשאמר דוד את המזמור הזה.

רד"ק (ב) ה' מה רבו צרי, כי אפילו בנו נהפך לו לאויב, ועמשא בן אחותו היה עם אבשלום, ורוב ישראל שנטה לבבם אחרי אבשלום, וזהו טעם הכפל. רבים קמים עלי, וכולם הם קמים עליו ומתייעצים להלחם עמו, ושמעני בן גרא שהעיו פניו לחרפו ולסקלו באבנים:

והמלבי"ם חילק ש"צרי" הם הטוענים שהמלכות ראיה לאבשלום, ו"קמים עלי" הם הטוענים עלי שאני חוטא.

¹⁰⁵ ברכות דף ז' ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג שנאמר מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו וכתוב בתריה ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי ואילו גבי מלחמת גוג ומגוג כתיב למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק ואילו מה רבו צרי לא כתיב: מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו מזמור לדוד קינה לדוד מיבעי ליה אמר רבי שמעון בן אבשלום משל למה הדבר דומה לאדם שיצא עליו שטר חוב קודם שפרעו היה עצב לאחר שפרעו שמח אף כן דוד כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא הנני מקים עליך רעה מביתך היה עצב אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חייס עלי כיון דחזא דאבשלום הוא שמח משום הכי אמר מזמור:

כנ"ל בהקדמה עפ"י פסחים דף קיז. ע"ש.

אבל רבנו מפרש שאינו כפל לשון אלא שע"י "מה רבו צרי" זוכה שיתקיים בו "רבים קמים עלי". כי ע"י מה רבו צרי נכנע עזות הגוף ומאירה הנשמה ואזי יכול לשאת ולהרים רבים לשרשם. וצ"ע כיצד יתיישב פשט הפסוק עם הדרש, כי בפשט בוודאי צעק דוד המלך לה' על צרתו שרודפים אותו להרגו, ובסוף הפרק אומר דוד קומה יְיָדֹד הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהֵי כִּי הִבִּיתָ אֶת כָּל אֵיבֵי לִחֵי שְׁנֵי רָשָׁעִים שְׁבָרָתִי: ואילו לפי רבנו אדרבה דוד המלך שמח שמכתתים את גופו שע"י תאיר נשמתו ויוכל לשאת רבים הקמים עליו/כ"א. וצ"ע האמנם כוונת רבנו לומר שכל אותם שמצערם צדיק זוכים על ידו לקבל הארה משרשם/כ"ב, האם זה שכר רדיפת הצדיק? ונראה בוודאי שהרודף את הצדיק יענש, ואעפ"כ אפשר שהצדיק ינשא אותו/כ"ג

כ"א צ"ע א"כ מדוע ביקש שהקב"ה יכה אותם. אמנם כאן פשוט שלא היתה כוונתו לנקמה שהרי היה בנו אבשלום שמאד הצטער כשנהרג. ואולי לכן אמר דוד להכותם לחי ולשבר שיניהם בלבד ולא להרגם, דהיינו כדי יתעוררו לחזור בתשובה ולא לסלקם לגמרי. אבל קושיא מפורסמת על כל לשונות קללה ממש שנמצא בתהלים, כגון פרק קט ע"ש. וראיתי בתורת המנחה לרבי יעקב סקילי דרשה פד שתרץ – שהיה שואל זה כדי שלא ישלחו הבריות ויהיו סבורין שאין השם ית' תובע עלבון הנעלבים ואינו משגיח במעשה בני אדם.

ועיין בעש"ט עה"ת שמות אות טו שהקב"ה לא נוקם ברשע הרודף את הצדיק עד שהצדיק מוחל לו בלב שלם ואינו חפץ לנקום בו. ועי"ש פרשת נח אות קנו קנו שרודפי הצדיק נבראו מפגם דבורו, ועי"ש שמתפלל עליהם שיחזרו בתשובה מתן הדבר בשרשו.

ויש מתרצים שהכוונה לרשעה ולא לרשעים. וכמבואר בגמ' מה שאמרה ברוריה לר"מ עיין ברכות דף י. הנהו בריוני דהוו בשבבותיה דרבי מאיר והוו קא מצערו ליה טובא הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עליוהו כי היכי דלימותו אמרה ליה ברוריה דביתהו מאי דעתך משום דכתיב יתמו חטאים מי כתיב חוטאים חטאים כתיב ועוד שפיל לסיפיה דקרא ורשעים עוד אינם כיון דיתמו חטאים ורשעים עוד אינם אלא בעי רחמי עליוהו דלהדרו בתשובה ורשעים עוד אינם בעא רחמי עליוהו והדרו בתשובה:

בביאור מתיבתא שם – כתב אע"פ שנתבאר לעיל דף ז. שלא ראוי לצדיק לקלל את הרשע, אפשר שהם היו רשעים ביותר או שציערוהו ביותר (תוס' הרא"ש). והצ"ח דייק לשון ביקש רחמים וביאר עפ"י הכתוב (דברים ז' י) ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו. שיש אנשים רשעים כל כך שהקב"ה נותן להם כל שכרם בעה"ז כדי שיפסידו שכר עוה"ב, (עפרש"י שם) ור"מ ראה שהם משופעים בטוב ורשעים גדולים לכן סבר שהם מסוג זה לכן ביקש עליהם רחמים רחמים דייקא שימותו לפני שיקבלו שכרם בעוה"ז ואזי יקבלוהו בעוה"ב אחרי הגהנם, ומהרש"א פי' עפ"י המשנה סנהדרין ע. מיתתן של רשעים הנאה להם והנאה לעולם. והיינו כ"ל. וברוריה למדה מהפסוק "יתמו חטאים מן הארץ" ואע"פ שמוקד בפתח קמץ אבל כיון שכתב חסר ו' אפשר לדרוש חטאים ולא חוטאים, וטענה שלזה התכוין דוד המלך, שיקש עליהם שיחזרו בתשובה ולא שימותו. ועי"ש ש"א להפך שע"י שיחזרו בתשובה ימותו עפ"י ע"ז. שכל הפורש ממינות מת. עוד עי"ש בשם הצ"ח שאע"פ שברוריה הביאה ראיה מפסוק ור"מ הסכים אין הפסוק יוצא מידי פשוטו, כי בברכות יט. מבואר שדרשו פסוק זה על מפלתם של רשעים. וצ"ע כיצד ביקש ר"מ שיחזרו בתשובה הרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, עיין כאן מהרש"א שמוכח ממכמה מחז"ל שאפשר כמו הבא ליטהר מסייעין לו וכתוב בדרך שאדם רוצה לילך מולכין אותו, וכן בע"ז. ה. משה רבנו אמר לישראל שהיו צריכים לבקש מה' שיתן להם יראת שמים, ומדייק מכאן שלא רק אדם על עצמו יכול לבקש אלא גם אדם על חבירו, ועיין סוף תורה רו שם הארכנו בזה עה"פ בקש עבדך.

כ"ב עיין פרפראות לחכמה על תורה זו שמקשה כעין זה ומתרץ ג' תירוצים, או שהם שני עניינים דהיינו מה שמנשא רבים לשרשם אין הכוונה למצרים לו, אלא שע"י שיש לו צרות הוא גדלה נפשו ועי"ז יש בכוחו לשאת אחרים. או שאמנם רוצה לומר שמקים אותם הרבים עצמם המצרים לו לשרשם, כי דרכי הצדיקים ז"ל נפלאים מאתנו. או מה רבו צרי אין הכוונה שעושים לו צרות אלא שהוא משתתף בצרתם וכאב הצרות שלהם שמרגיש בלבו הוא שמעיק עליו ומכתת את גופו ומגדל נפשו.

וזה לשון הפל"ח – מאמר ה' מה רבו צרי וכו' כי כל אחד וכו' וכך יש לו יסורין וכו' וכל אחד על ידי היסורין נושא האנשים שיש לו יסורין מהם וכו' לכאורה רוצה לומר שיש לו יסורין מהם, היינו שהם מצערין ומצירין אותו והוא נושא אותם עליו, כי מאחר שמצירין לו בוודאי כולם הם עליו כמשא כבד אך מחמת שעל ידי היסורין נכנע גופו וחומר ונתגדל נפשו, על ידי זה יכול לישא עליו משא כבד של אנשים הרבה המצירין לו אך כפי זה אינו מובן מה שמסיים רבים קמים עלי, כי על ידי זה אני נושא ומקים רבים לשרשם, אם לא שנאמר שזה ענין בפני עצמו שלא נתבאר לעיל כלל, רק עכשיו מודיענינו עוד ענין חדש, שעל ידי שיש לו צרים רבים מתגדל נפשו ויכול להקים ולהרים רבים לשרשם ואפשר שרוצה לומר שמקים אותם הרבים עצמם המצירים לו לשרשם, כי דרכי הצדיקים ז"ל נפלאים מאתנו ויש עוד לפרש באופן אחר דרוצה לומר דכל אחד לפי נשמתו ולפי עבודתו כך יש לו יסורין יש שיש לו יסורים מבניו ומאביו ומשכן וכו', אינו רוצה לומר שהם עצמם מצירים לו חס ושלום, רק רוצה לומר שהוא משתתף בצרתם ונושא עליו גם כן היסורין שלהם, כגון מבניו ומאביו וכו' שאין להם פרנסה וכיוצא והוא יש לו יסורים מזה ואדם גדול נושא עליו היסורין מכל העיר ויש שיש לו יסורין מכל העולם היינו ממה שחסר להם, ועל פי רוב כל אחד מלא יסורים, והוא מצטער גם כן מזה ויש לו יסורים גדולים מזה, ועל ידי זה הוא נושא אותם עליו וכו' וכל זאת על ידי שנכנע חומר על ידי היסורים הנ"ל ונתגדל נפשו וכפי זאת אתי שפיר מאוד מה שמסיים, כי על ידי זה אני נושא ומקים ומרים רבים לשרשם וצריכין לוק ולפרש (תהלים ג) ה' מה רבו צרי, היינו שאינם מתכוונים חס ושלום להציר לו, רק אדרבא על ידי שאוהב אותם יש לו יסורים וצרות רבות מהצרות והיסורין שעוברים עליהם, ועל ידי זה מתגדל נפשו ויכול להקים ולהרים רבים לשרשם כנ"ל:

כ"ג כמבואר בגמ' סוטה דף י: – (שמואל ב יט-א) וירגו המלך ויעל על עליית השער ויבך וכה אמר בלכתו בני אבשלום בני בני [אבשלום] מי יתן מותי אני תחתין אבשלום בני בני והמלך לאט את פניו ויוצק המלך קול גדול בני אבשלום אבשלום בני בני הני תמניא בני למה שבעה דאסקיה משבעה מדורי גיהנם ואידך איכא דאמרי דקריב רישיה לגבי גופיה ואיכא דאמרי דאייתה לעלמא דאתי.

והצדיק ע"י שזיכך לבו ברוב צרות אין בלבו קפידה על אף אחד ואפילו רשע הרודף אותו, ואפילו רשע גדול הצדיק אוהב אותו כמבואר בבעש"ט על התורה בראשית אות קכא ובבאר מים חיים שם אות ק' צדיק קטן אוהב רשע קטן וגדול גדול ומשיח ילמד זכות גם על רשע גמור.

ועיין שבחי מוהר"ן – אות כב – ובענין שבירת כל המדות רעות היה מופלג בקדושה מופלגת מאד מאד. וקצת סיפר מענין שבירת כעס ואמר: שמתחלה היה כעסן גדול מאד מאד. ואחר כך מחמת שרצה להיות איש כשר כרצונו יתברך, התחיל לשבר מדה זו של כעס עד שזכה לשבר מדה זו של כעס. אבל תכלית שבירת מדה זו מהפך אל הפך, דהיינו להתהפך לטוב גמור שלא יכפת לה כלל וכלל שום דבר, ויהיה רק טוב בלי שום צד קפידה בעולם, זה זכה רק בארץ ישראל. שם זכה לזה שנתבטל הכעס בתכלית הבטול, וזכה ונעשה טוב ממש,

אולי כשכר על שאחרי הכל עזר לו לכתת הגוף והנפש. אבל עיקר כוונת רבנו "רבים קמים עלי" היא לכל אותם שנשמתם תחת נשמת הצדיק, ומתבטלים אליו, ודוד מלך ישראל היה צדיק הדור וכל ישראל היו תחתיו בנגלה ובנסתר והיה צריך לנשא להקים ולהרים את כל ישראל אל שרשם בדעת/כ"י, ועל כן היה צריך לסבול את עול כולם כל אחד בדרכו שלו, בין בדאגה לצרכי הרבים ובין בהרגשת כאב ייסוריהם, הכל נשא ברוחב ליבו, לב של מלך צדיק. (כמבואר בפל"ח ג' פרושים על רבים קמים עלי)
 רבים קמים עלי – נ"ל דוד המלך אומר אע"פ שאני מלך שמואלך על כולם ואני מעליהם מצווה ומנהיג, אבל זה כדי להרים את העם (מלשון גחלים עוממות) להאיר בהם דעת, ע"י שמתבטלים אליו נושא אותם בלבו לשרשם ומאיר בנשמתם דעת/כ"י

ויש לשאול/כ"י מדוע היו לדוד המלך כל כך הרבה צרים ומעיקים? ומתרץ רבנו שהם היו ייסורים של אהבה שכיון שהיה מלך על כל ישראל והיה צריך לשאת עם שלם עליו בלבו/כ"י, לכן היה צריך כל כך ייסורים, **כי כל א' לפי גודל נשמתו** דהיינו לפי רוב הנשמות שתחתיה ומקבלות ממנה **ולפי עבודתו** לזכר גופו, לתקן עצמו ולהשפיע ולהאיר לזולתו, **כך יש לו יסורים**, שמזככים אותו ע"י שמקבלם באהבה/כ"י, וככל שזוכה יותר להכנעת וזיכוך הגוף, מאירה נפשו, ויש בכוחה לשאת את אלה שתחתיו, ועי"ז מקבלים הארה משרשם.
יש אדם שיש לו יסורים מבניו/כ"י ומאביו ומשכנו, ויש שהוא במדרגה גדולה ממנו, ויש לו יסורים משכנים רחוקים ויש גדול ממנו ויש לו יסורים מכל העיר, ויש גדול מאד ויש לו יסורים מכל העולם, עיין תורה נו/ל"א שכל אחד יש לו מלכות על אותם שנשמתם תחתיו, ויש לו ממשלה עליהם או בנגלה או בנסתר. ועיין תורה לד/כ"ב שממשלה היא להאיר הארת אמת בלב.
וכל אחד ע"י היסורים נושא עליו את האנשים שיש לו יסורין מהם, כי כשיש לו יסורין מהם, הוא נושא אותם עליו. דהיינו שלכל אדם יש ייסורי הגוף מאותם שהם תחתיו ועי"ז נכתת גופו ומאירה נשמתו והוא נושא אותם ומנשא אותם לקבל הארת אמת משרש נשמתו שהיא שרש נשמתם/כ"י.
 כי כל אחד לפי נשמתו ועבודתו צריך לישא עליו כך אנשים שע"י מעלה אותם לקבל הארת אמת משרשם **אך איך אפשר לחומר לישא עליו כ"כ אנשים** כי הגוף הגשמי אין בכוחו לישא אלא מעט, והנפש שיכולה הרבה יותר נכנעת תחת הגוף העכור והעז. **אך ע"י היסורין נכנע גופו**, ע"י יסורי הגוף נכנע הגוף

ולא נשאר בו שום צד קפיא בעלמא. עד שאחר כך אפילו מי שהיה עושה לו כל הרעות שבעולם לא היה בלבו שום צד שנאה וקפדא עליו, אדרבא היה אוהבו ולא היה בלבו עליו כלל כי היה רק כולו טוב ממש:

כ"י בסוף התורה אומר רבנו שמנשא אותם לשרשם ונ"ל שהכוונה להאיר להם דעת.

כ"י ואולי אפשר לבאר גם עפ"י תורה רפב שדוד היה מנשא את כל ישראל ע"י שמלמד עליהם זכות כמבואר שם שע"י לימוד זכות על אדם הוא מעלה אותו מדרגה.

כ"י כיון שרבנו מתחיל את התורה בכי, משמע שבא לתרץ קושיא ומסתמא הקושיא בפסוק שקדם לזה, לכן נ"ל שאולי כוונתו לשאול מדוע היה לדוד כל כך הרבה ייסורים מכל כך הרבה בני אדם.

כ"י עיין תורה קצא – וּפְּלֹא עַל עֲבוּרֵי נְאֻמֵּי: "וְלֹב מְלָכִים אִין חֶקֶר", עַל שְׁנוֹתָן לֵב לְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה, וְתוֹפֵס וּמְשַׁעַר בְּדַעְתּוֹ, כָּל הַמְּדִינֹת שֶׁתַּחְתָּיו, עִם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עָלָיו, וְכָל הַנְּמָצָא בָּהֶן, וּמַעֲתָה הָיוּ דִן אֶלְפֵי אֶלְפִים קֵל וְחֶמֶר, לְשַׁעַר בְּדַעְתּוֹ מִגְּדֻלַּת הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא:

כ"י נראה פשוט, ועיין גם בזהר שלח דף קסח לקמן שמבואר כך, שזה החילוק בין ייסורי הצדיקים לייסורי הרשעים.

כ"י ע"ע מדוע לא אמר מאשתו. שעליה מפורש עזר כנגדו, ופרשו שהיא עזר ע"י שהיא נגדו. ואולי שאני אשתו שהיא כגופו, ונישאת על ידו תמיד, (עיין ברכות נא: אמר רבי יוחנן אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש). וצ"ע. אמנם יש לשאול גם שלא הזכיר בנותיו ואמו ואולי בכוונה לא הזכיר נקבות כלל, אמנם גם זה צ"ע מדוע, האם יש חילוק בין זכרים לנקבות בזה. ואולי כיון שמבאר שע"י שמייסרים אותו נושא ומנשא אותם לשרשם ונראה שהכוונה לזכות לדעת, לכן אולי הכוונה רק לגברים ולא לנשים שדעתן קלה. וצ"ע. ואולי כי באמת כנ"ל גם כל אשה נישאת רק ע"י בעלה. וצ"ע בנותיו שאינן נשואות שהרי אז הן ברשות אביהן.

⁷ מתרצו - במחריגה

ל"א עיין תורה נו אות א' – וּבְחִינֹת הַמְּלָכוֹת הַזֹּאת שֵׁשׁ בְּכָל אֶחָד, הִיא בְּאַתְגְּלִיא וּבְאַתְפְּסִיא. בְּאַתְגְּלִיא, הֵינּוּ הַמְּמַשְׁלָה שֵׁשׁ לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ, שֶׁהוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים בְּאַתְגְּלִיא, כִּפִּי בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת שֶׁלּוֹ כַּנ"ל. וּבְאַתְפְּסִיא הוּא, כִּי גַם יֵשׁ לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּחִינַת מְלָכוֹת בְּאַתְפְּסִיא. דְּהֵינּוּ שֶׁאֵף שְׁבְּאַתְגְּלִיא נִרְאָה שְׁאִין לוֹ שׁוּם מְמַשְׁלָה עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים, עִם כָּל זֶה בְּאַתְפְּסִיא וּבְהַעֲלֵם גְּדוּל, הוּא מוֹשֵׁל עַל אֵלּוּ הָאֲנָשִׁים. כִּי נִשְׁמָתָם הֵם תַּחְתָּיו, וְנִכְנָעִים תַּחְתָּיו. וְגַם זֹאת הַבְּחִינָה שֶׁל מְלָכוֹת בְּאַתְפְּסִיא, הִיא לְכָל אֶחָד לְפִי בְּחִינָתוֹ בְּבְחִינָתוֹ: "שְׂרֵי אֶלְפִים, וְשְׂרֵי מְאוֹת" וְכו': וְיֵשׁ אֶחָד שְׁבְּאַתְגְּלִיא אִין לוֹ שׁוּם מְמַשְׁלָה, וְאֵף עַל פִּי כֵן בְּאַתְפְּסִיא וּבְהַעֲלֵם גְּדוּל, הוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל הַדּוֹר, וְאֵפְלוֹ עַל כָּל צְדִיקֵי הַדּוֹר. כִּי כָּל נְשִׁמוֹתֵיהֶם הֵם בְּלֵם תַּחַת מְמַשְׁלָתוֹ וּמְלָכוֹתוֹ, וְכֻלָּם נִכְנָעִים וְכּוֹפְפִים אֵלָיו. רַק שֶׁהוּא בְּהַעֲלֵם גְּדוּל.

ל"ב עיין תורה לד אות א' – "וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט". וְהוּא שְׂרֵשׁ בְּלִיּוֹת נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם הַעֲנָפִים שֶׁלּוֹ הַמְּקַבְּלִים מִמֶּנּוּ: וְעַקֵּר הַמְּמַשְׁלָה, לְהֵאִיר וּלְהַתְּעוֹרֵר לָבֶם לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

ל"ג צ"ע הרי בין אותם שמייסרים אותו מסתמא יש שהם גדולים ממנו, ואיך יתכן הוא מנשאם לשרשם. ונ"ל שכל המייסרים אותו זוכה על ידם להכנעת הגוף ועי"ז הארת הנשמה, אבל לנשא לשרשם הוא מנשא רק את אותם שתחתיו. וצ"ע.

וע"י ייסורי הנפש נכנע נפש הבהמית/ל"ו (כך נ"ל). וכשבאים ייסורי הנפש צריך זהירות גדולה כי ביזיונות יכולים להחליש מאד את הנפש, ולגרום לאדם לעצבות וחלישות הדעת וייאוש, וצריך להיות חזק בדעתו, שלא ליפול ממדרגתו מרוב שמבזים אותו שלא ליפול לחשוב שאין ערך לעבודתו שהיא ענווה פסולה/ל"ז. וזו היתה גדולתו של דוד המלך שעם כל הביזיונות שהיו לו מראשית הוויתו/ל"ו לא נחלש בעבודתו המשיך להלחם בתוכו ומחוץ בכל מה שמונע התגלות כבוד מלכות שמים וכל הביזיונות שהיו לו לקח אותם רק הוסיף שפלות כלפי הקב"ה.

כי כל היסורין נקראים צרות, ע"ש על שם שהם מצירין ומעיקין להגוף, וכשנכתת/ל"ז הגוף ע"י הצרות ע"ז מאירה ונתגדלה הנפש [לח"ט/א], כי בהכנע החומר תגדל הצורה כמו שמצינו בזרע האילן שאין לצורה הרוחנית המלוכשת בו כח לגדל אילן חדש רק אחרי שנקרב הזרע/מ, כי קודם שנקרב

ל"ו **נפש הבהמית** היא מדמה גנום, וזה הגורם ליסורי הנפש, כי כשיש דעת אין ייסורי נפש כמבואר בתורה רנ. שכל היסורים הם מחסרון הדעת. וע"י היסורים אם מקבלם באהבה ועושה תשובה זוכה לדעת ומתבטלים ע"י שנכנע נפש הבהמית שבו.

ל"ה **עיין שיחות הר"ן סימן קמ – כשאמר לי (רעג) ענין הנדפס בלקוטי תנינא סימן פ"ו על פסוק (שמות ו ט):** "מקצר רוח ומעבודה קשה", שעל ידי קטנות אמונה צריכין לעובדות קשות וכו' עין שם, עמדתי לפניו כמשתומם ומחשבותי היו תמהים בענין זה. כי נדמה לי שיש לי אמונה קצת. ענה ואמר בלשון גערה קצת כאומר: ואם יש לך אמונה, אין לך אמונה בעצמך (האסטי אין דיר קיין אמונה ניט). והזכיר מיד מאמר רבותינו זכרונם לברכה (בסוטה מה: עה"פ בזכריה ד' י"ג) כי מי בן ליום קטנות, מי גרם לצדיקים שיתבזו שולחנם לעתיד לבוא קטנות שהיה בהם בעצמן. שלא האמינו בהם בעצמן. ורש"י זכרונם לברכה פרש שם כפשוטו קטנות אמונה. אבל מדקדוק לשון הגמרא שאמרו שם קטנות שהיה בהם, נראה מבאר דברי רבנו זכרונם לברכה שעקר קטנות האמונה שלהן היה בהן בעצמן. ויש לפרש לפי זה שלא האמינו בהקדוש ברוך הוא שהוא טוב לכל והם חשובים וגדולים בעיניו יתברך. ומחמת זה היה בהם קטנות. וזה היה עקר קטנות האמונה שלהם מה שלא האמינו בהם בעצמן. ויש לכוין גם פרוש רש"י לזה:

והכלל המובן מדבריו שהאדם צריך שיהיה לו אמונה בעצמו שגם הוא חביב בעיני השם יתברך. כי לפי גדולת טובתו של השם יתברך גם הוא גדול וחשוב בעיניו יתברך. וכבר מבאר ענין זה כמה פעמים שאין זה ענוה להיות במחין דקטנות חס ושלום, וצריכין לבקש הרבה מהשם יתברך ליכות לדרכי ענוה באמת וכו'. (ועיין תורה כב תנינא אורייתא וזו ענווה פסולה) ועוד בכמה מקומות. גם אחר כך בסמוך אחר שאמר ענין הנ"ל, הגיע ראש השנה ואמר אז התורה חדי רבי שמעון סימן ס"א בחלק ראשון. ושם הזכיר ענין חסרון אמונה בעצמו עין שם באות ה' מה שכתוב שם. ויש שיש עליהם מחלוקת מחמת שאין להם אמונה בעצמן (רעד) וכו':

ל"ו **כי ישי אביו** נכנס הספק בליבו אם מותר בקהל בין שזקנתו רות, היתה מואביה, ועדיין לא נתבררה ההלכה מואבי ולא מואבית וסבר שמותר רק בשפחה, אבל שפחתו הכניסה לו את אמו במקומה, וכשיגלה שאמו הרה, סבר שדוד ממזר, וריחקהו למדבר להיות רועה צאנב, כי התביישו בו. וגם אחרי שהרג את גליית דואג האדומי שהיה ראש הסנהדרין אמר עליו שאסור לבא בקהל, ואח"כ בחטא בת שבע כולם סברו שחטא באשת איש. והיו מבזים אותו על כך כל חייו.

ל"ז **וכשנכתת הגוף –** לשון כתיב למאור כמ"ש שמות פרק כז (כ) וְאֵתָהּ תִּצְדֵּךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלָיָהּ שָׁמֶן וַיִּתְּןָהּ לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד: ופרש"י – כתיב – הזתים היה כותש במכתשת ואינו טוחן בריחים כדי שלא יהא בו שמרים ואחר שהוציא טפה ראשונה מכניסין לריחים וטוחן. והשמן השני פסול למנורה וכשר למנחות שנאמר כתיב למאור ולא כתיב למנחות. להעלות נר תמיד – מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה (שבת כא):

ל"ח **רמב"ם** הקדמה לפרוש המשניות תיקון הנפש בחרבן הגוף, וכעין זה ברמב"ם גרושין ב' כ' טכין עד שיאמר רוצה אני, ומנחות נג: לטה ישראל נמשלו לזית. ובראשית רבה ט' ח' תנה טוב מאד זה יסורין

ל"ט **הקדמת הרמב"ם** לפירוש המשניות – והאדם קודם שישכיל וידע, הוא נחשב כבהמה, לא נבדל משאר מין החיות אלא בהגיון. שהוא חי בעל הגיון. רוצה לומר בהגיון, שהוא מציייר לנפשו המושכלות. והנכבד שבמושכלות, לצייר לנפשו אחדות הקב"ה וכל הנלוה לענין ההוא מהאלהיים. ששאר החכמות אינם אלא להרגיל בהם, עד שיגיע לדעת האלהי. והדיבור בזה הענין, עד כלותו, יאריך מאד. אבל עם ציור המושכלות, יתחייב להרחיק רוב התענוגים הגופיים. כי תחלת השכל יצייר, שחרבן הנפש בתקון הגוף, ותקון הנפש בחרבן הגוף. שהאדם כשיהיה רודף תאוות, ומגביר המורגשות על המושכלות, ומעביר שכלו לתאוותיו, עד יחזור כבהמה, אשר לא תצייר לנפשה אלא האכילה והשתיה והתשמיש, אז לא יתודע הכח האלהי, רוצה לומר השכל, וישוב אז כאילו הוא בריה גזורה, שוחה בתוך ים היוליל, ופירש ים היוליל, תהו:

רמב"ם גרושין ב' כ' – אָבָל מִי שִׁתְּקַפּוֹ יִצְרוּ הָרַע לְבַטֵּל מִצְוָה או לעשות עברה וְהָפָה עַד שֶׁעָשָׂה דָבָר שֶׁחָיָב לַעֲשׂוֹתוֹ או עַד שֶׁנִּתְרַחַק מִדְּבַר הָאֲסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ אֵין זֶה אֲנוֹס מִמֶּנּוּ אֲלָא הוּא אֲנוֹס עֲצֻמוֹ בְּדַעְתּוֹ הָרַעַה. לְפִיכָף זֶה שֶׁאֵינוֹ רֹצֵה לְגַרֵּשׁ מֵאֲחֵר שֶׁהוּא רֹצֵה לְהִיֹּת מִיִּשְׂרָאֵל וְרוֹצֵה הוּא לַעֲשׂוֹת כָּל הַמִּצְוֹת וְלִהְתַּרְחַק מִן הָעֲבֻרוֹת וְיִצְרוּ הוּא שֶׁתְּקַפּוֹ וְכֵינֵן שֶׁהָפָה עַד שֶׁתִּשְׁשׁ יִצְרוּ וְאָמַר רֹצֵה אֲנִי כְּבָר גֵּרַשׁ לְרִצּוֹנִי.

מנחות נג: – ואמר רבי יוחנן למה נמשלו ישראל לזית לומר לך מה זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתיבה אף ישראל אין חוזרין למוטב אלא ע"י יסורין:

בראשית רבה ט' ח' אָמַר רַב הוֹנָא הֵנָּה טוֹב מְאֹד, זוּ מֵדַת הַטּוֹב. וְהֵנָּה טוֹב מְאֹד, זוּ מֵדַת הַיִּסּוּרִין. וְכֵי מֵדַת הַיִּסּוּרִין טוֹבָה מְאֹד, אֲתַמְתְּהָ. אֲלָא שְׁעַל יְדֵיהֶם הִבְרִיחוּ פְּאִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וְכֵן שְׁלֵמָה אוֹמַר (משלי ו, כג): וְדַרְךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסֵר, אֲמַרְתָּ. צַא וְרָאָה אֵיזְהוּ דַרְךְ מִבְּיַאָּה אֶת הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. הוּא אוֹמַר זוּ מֵדַת הַיִּסּוּרִין.

שם משמואל תצוה תרע"ג – במדרש רבה ל"ז הדא הוא דכתיב זית רענן וגו', מה הזית הזה... טוחנין אותו ואחר כך מקיפין אותו בחבלים ומביאין אבנים וכו', כך ישראל... ויש לתמוה שחס ושלום לומר שכן צורת ישראל שלא לעשות תשובה, עד שבאים עליהם יסורים חס ושלום. אבל הפירוש הוא, דהנה לכאורה נראה, שתשובה כזו על ידי יסורין רחמנא ליצילן אין בה כל כך שבה, על זה בא לומר שאינו כך, שהרי זית כך צורתו, שיתן שמנו אחר כל המעשים, ומכל מקום זה שבחו, כי על ידי המעשים אינה נולדת לו תכונה אחרת, רק שמקודם היה טמון שבחו בפסולת המקיפו, וכשמסלקין הפסולת ממילא נתגלה שבחו וטבעו. כן ישראל בעצם טובים, רק לפעמים במקרה פסולת מקיפתם, וכשמסירין הפסולת ממילא נתגלה עצם ישראל...

מ **אע"פ שבזרע** לכאורה החומר בטל ונרקב לגמרי (כנ"ל בטל אורות שביאר צמיחת האילן ובגמ' תמורה בענין אפרוח) ואילו רבנו מדבר על כניעת החומר כמו בעץ שהאש נתפסת בחתיכה דקה ממנו נשארת תלויה בו והכי נמי בהחלש חומר הגוף תאיר בו הנשמה, אבל אם

הוא מתגבר עליה [מ"א], וכמ"ש בזהרמ"ב (שלח קסח)/מגן שאדם נמשל לעץ, וכמו אעא דלא סליק ביה נורא מבטשין לי', פי' עץ שלא עולה בו האש, מכים בו, לפורר אותו לפרורים דקים כדי שתתגבר עליהם האש ותיתפס בהם, כך גם גופא דלא סליק ביה נהורא דנשמתא וכו' גוף האדם שלא עולה בו אור הנשמה מכים בו, וכשנכנע עזות הגוף ונעשה גוף חלש אפשר לנשמה להאיר בנפש המלובשת בגוף, כמו שלהבת האש הנאחזת בכפיס עץ דק, כך גוף חלש נאחזת בו הנשמה ושלהבת הלב עולה בו מאליה בהתלהבות גדולה של קדושה.

וע"כ נקראת צרה/מ"ד לשון צורה, כי ע"י הצרה נכנע הגוף ומאירה הצורה/מ"ה נ"ל לבאר שצרה וצורה שתייהן בחי' גבול ומדה, כי גם צורה אע"פ שהיא רוחניות ביחס לחומר אבל היא העושה לו גבול ומדה בצורה מסויימת, וטבע החומר מצד עצמו שמתנגד לקבל צורה, ורק ע"י הצרה שמכה/מ"ו בו מתרכך ומוכן לקבל צורה.

נמצא שע"ז שיש לו לאדם יסורין וצרות מאירה בו הצורה, היינו הנפש, והנפש אפשר לה לשאת עליה כמה וכמה אנשים כמו מלך צדיק שנושא בלבו את כל הבעיות של כל עמו.

וזה שאמר דוד המלך ה' מה רבו צרי, כל מה שנתרביין צרי, על ידי זה נכנע גופי ומאירה נפשי ועל ידי זה אפשר לעוד יותר רבים שיהיו קמים עלי, כי ע"ז אני נושא ומקים ומרים יותר רבים לשרשם [מ"ז]: צ"ע א"כ כדאי לעשות יסורים לאדם גדול ממני וע"ז אזכה שהוא ישא אותי לקבל תיקון

יתבטל החומר לגמרי אזי הנשמה תחזור למקורה וכן האש. אבל באמת גם בזרע האילן, הניצן היוצא מהזרע, נתפס בו וניזון ממנו, ורק כשיש לו כח להיות ניזון מהאדמה, אזי נרקב הזרע לגמרי.

^{מ"ד} נראה שזאת טור ההתמדה ע"י טל לזכות ד"ח פ"ה אות ג' בנילוך מניחת האילן ע"י כליון גוף האדם שהכלל ע"ד מכלל יע. ע"ד ע"ן ויזכר דכ"י אמת קונטרס א"י אות יב. ש"ח"ל לבוא ממליאות לנפשות אלה ע"י און.

^{מ"ה} בתקפא הצינון הזה נמצא ב"ן ה' חסידים ובמקומו יש כבבית *

^{מ"ז} וזהו שלח דף קסח. - וממשיך ואמר רב מתיבתא נחית וגלי ממה דשמע לעילא ראש הישיבה ירד משיבה של מעלה וגילה ממה ששמע למעלה, אבל מלה דלא גלי ולא יתיר רק דבר אחד גילה ולא יותר, והוא אע"פ דלא סליק נהוריה העץ שאינו מעלה אורו כשהדליקו אותו, ב'טשון ביה ואנהירי מכתשים אותו עד שיאיר, כך גופא דלא סלקא ביה נהורא דנשמתא הגוף שאור הנשמה אינו עולה בו, כלומר גוף אדם צדיק שאינו מתנהג כראוי לקדושת נשמתו, כדי שתאיר בו נשמתו כפי גודל ערכו, או ב'טשון ביה ויסלק נהירו דנשמתא כותשים אותו ביסורים עד שיעלה בו אור הנשמה, כלומר עד שיהא נכנע ויודוך ותאיר בו נשמתו כראוי לו, ו'יתאחדון דא ב'טא לאנהרא ויתאחדו הגוף והנשמה כדי שיאירו שניהם יחד, ואז האדם מטהר מחשבותיו ואוחז בכח נשמתו ומטיב דרכיו ומעשיו, ועל ידי זה מאירה בו נשמתו, וזה הוא הטעם הגם שיש לו נשמה של צדיק, כיון שאינו מתנהג כראוי לערך נשמתו, לכן הוא צדיק ורע לו.

(תרי נוסחי, ע"ז המזכיר נשון) בגין דאית גופא דנהירו דנשמתא לא נהיר ביה עד דיבטשון ביה לפי שיש גוף שאור הנשמה אינו עולה ומאיר בו עד שיכשחו אותו ביסורים, כלומר שאינו מתעורר להוציא לפועל כחות נשמתו עד שמביאים עליו יסורים, כ'דין נהיר דנשמתא ואתאחדת בגופא ואז מאיר אור הנשמה ומתאחד בגוף, וגופא אתאחד ביה והגוף נאחז בה, גופא כ'דין סליק נהירו מגו נשמתא אז הגוף מתחיל להאיר בו אור הנשמה, מיד מהדר מרום ומשבח מצלי צלותיה ובעותיה הוא מהדר ומרום ומשבח ומתפלל תפלותו, מברך למאריה ומברך לקונו, כלומר אז הוא מתחיל לעבוד הש"ת בשבח והודאה ובתפלות ובקשות, הא כ'דין כלא נהיר כי אז הכל מאיר הגוף והנשמה.

בגין דאית גופא דלא יכילת נשמתא לאנהרא ביה עד דיבטשון ביה לפי שיש גוף שאין הנשמה יכולה להאיר בו עד שמכתשים אותו ביסורים, וכ'דין נהיר ואתאחד דא ב'טא וא הנשמה מאירה ומתאחדת בגוף, כמו שהוא בעצם אית אע"פ דלא אתאחד בנהורא ולא סליק נהורא ביה עד דיבטשון ביה, וכ'דין נהיר כי יש עץ לח שאינו נאחז בהאור ואין האור עולה בו, עד שמכתשים אותו, ואז מאיר.

ס'תרי אחרא בעי למעבד הכי הסטרא אחרא רוצה לעשות כך כמו שהקדושה עושה, וב'טש ב'חייביא והוא מכתת ומייסר את הרשעים, וכוננו כדי לעוררם שיעשו מצות ומעשים טובים בעודם ברשעם, והוא יקבל שפע על ידי מעשיהם, אבל וכל מה דבטש כל מה שמייסר אותם, כ'דין אז מקיים בהם ו'גר רשעים ידעך פי' נשמת הרשע הנקראת נר נכבית ואינה מאירה, מחרף ומגדף לכל ס'תרין כי כשמתייסר הוא מחרף ומגדף לכל הצדדים, דהיינו למעלה ולמטה, ולא יכיל לאנהרא כלל ואין נשמתו יכולה להאיר כלל.

וכ'דין כתיב ואז נאמר פי' מה האדם מה לו לאדם בליעל איש און שהוא הסטרא אחרא, ש'ביבא אחרי המלך שיבוא אחרי דרכי הקב"ה, ובעי לאתדמי ליה, ולא יכיל ורוצה להתדמות אליו, אבל אינו יכול, ועל דא ועל זה נאמר יהו"ה צדיק יב'חן היינו וב'טש ביה הקב"ה מכתת ומייסר את הצדיק, וכ'דין נהיר ואתקף בנהירו ואז הוא מאיר ומתחזק באור נשמתו, ומלת יב'חן פירושה כ'מה דאת אמר כמו שנאמר אבן בחן פי' אבן שבהונה ומנוסה שהיא חזקה, כך הקב"ה בוחן את הצדיק ומייסר אותו, ועל ידי זה הוא מתחזק עוד יותר.

ג'תרי רבי ש'מעון ונשיק לעפרא כפף והשפיל עצמו רבי ש'מעון ונשק את העפר, (כעון מה שאמרו חז"ל במס' כותובת דף קי"ב סעי' 6), רבי אלה היה מנקה כפי (פרש"י הסלעים) דעמו, כשכא לנגול ארץ סלע) אמר כמדבר אל דבר החכמה ששמע, מלה מלה אבתרף רדיפנא מיומא דהוינא דבר דבר חכמה, דהיינו לדעת הטעם למה הקב"ה מייסר את הצדיקים, אחריו רדפתי מיום שהייתי לאיש, להבין ענין זה, והשתא אשתמודעא לי מלה ועתה נודע לי דבר זה, מגו ש'רשא ועקרא דכלא מתוך השורש ועיקר הכל. (מ"מ ומפניס)

^{מ"ח} צרה לשון צרה - וצרה אותיות צהר, בחי' הכתוב צהר תעשה לתיבה ופרש"י י"א חלון וי"א אבן טוב להאיר את התיבה.

^{מ"ה} עיין טל אורות ח"א פרק ה אות ג' משל הגרעין הנזרע בארץ מבאר שהרע של ד' יסודות מכלה את הרע כי אין להרע שליטה אלא ברע בעצמו דהיינו בגוף הדבר אבל לא ברוחניות המלובשת בו ונ"ל כך גם באן הצרה היא בחי' רע ואין לו כח לכלות אלא את הגשמות המלבישה ומכסה את הצורה.

^{מ"ו} עיין משנה במנחות כמה מכות ובעיטות צריך הבצק כדי שיהיה מוכן לאפות ממנו לחם ומצה למנחות ולחם הפנים.

משנה מסכת מנחות פרק ו (ה) ב'ל המנחות טעונות שלש מאות שיפה ו'חמש מאות בעיטה. והשיפה והבעיטה ב'חטים. רבי יוסי אומר, (אף) ב'בצק. ופירש הרמב"ם - שיפה הוא גזור מן ישופך ראש ועניינו שיכו החטה בידים בכח עד שמעביר מעליה העפר ובעיטה שדורסים אותה ברגל עד שהיא נשברת ור' יוסי אומר שהעיטה לבדה היא צריכה בעיטה ר"ל שמקטפים אותה ביד דרך בעיטה והשיפה תהיה בחטה ובעיטה ג"כ.

^{מ"ז} קשר הסיפא לרישא עין פל"ח

משרש נשמת? פשיטא שאין התועלת שווה את הנזק שנגרם לו שמצער אדם מישראל וכ"ש גדול ממנו וכ"ש צדיק. ועוד שמבואר בתורה כג שיכול לגרום לעצמו שיפילו אותו לניאוף בגלל זה. ונראה כמו שכתב הפל"ח שאמנם אפשר שהצדיק באמת מאיר גם להרודפים ומצערים אותו, אולי כיוון שאחרי הכל זכה על ידם לכתת הגוף ונפש בהמית, (אמנם בוודאי יקבלו ענשם מהקב"ה) אבל עיקר הכוונה שע"י כל המצירים לצדיק בין שרודפים אותו ובין שמטריחים אותו לעסוק בצרכיהם, ובין שבלבו מרגיש וכואב צערם ואפילו יותר מהם (כמבואר בשיחות הר"ן/מ"ו) בכל הג' בחי' האלה הוא כמו נושא אותם עליו וע"י שמקבל הייסורים באהבה/מ"ט נכתת גשמיותו ומזדכך עד שמאירה נשמתו מאד לכל הקרובים אליו ונושא אותם לשרשם שבו לקבל דעת.

ונ"ל עיקר החידוש שמחדש כאן רבנו הוא שכל אדם נוסף שרוצה להתנשא ע"י הצדיק לשרשו, האדם הזה בעצמו מכין לו אור שיאיר מהצדיק, ע"י שמספר לו צרותיו, והם ייסורים לצדיק/י, שמכתתים גופו ועי"ז עוד יותר מאיר אור נשמתו, כדי להאיר ולנשא עוד יהודי.

עד כאן ביאור חברותא על תורה קע

^{מח} עיין שיחות ר"ן - אות קפח - אמר: שפליאה בעיני אם מביאין פדיון לאחד ומספרין לו צערו, כגון: מחולה וכיוצא כשאינו מרגיש הצער והיסורין כמו החולה בעצמו וכו'. והיוצא מדבריו הוא שהוא מרגיש הצער והיסורין כשבאין לפניו שיתפלל על החולה וכיוצא כמו החולה בעצמו ממש. וכן נשמע מפיו כמה פעמים. ואמר: בתחלה הייתי מבקש מאתו יתברך שאהיה מרגיש צער ויסורין של ישראל, כי לפעמים היה אחד בא וספר לי צערו ולא הייתי מרגיש הצער והייתי מתפלל שארגיש צערו של ישראל. עכשו כשאחד מספר לי צערו אני מרגיש בעצמי הצער יותר ממנו. וממש נוטפין ממני הדמים מגדל הצער שאני מרגיש יותר ממנו. כי הוא יכול לחשב מחשבות אחרות ולשכח הצער, אבל אני מרגיש מאד כנוצר לעיל. ואמר לאחד מאנשיו שבקש אותו שלא ישכח אותו, ענה ואמר: איך אפשר לשכח אחד מככם? הלא כל אחד ואחד יש לו אצלי מקום בלבי:

ועיין שיחות ר"ן - אות לט - ראוי שירגיש צרת יחיד מכל שכן צרת רבים חס ושלום בלב. כי אפשר שידע מהצרה חס ושלום ויודע בברור כאב הצרה חס ושלום ועם כל זה לבו אינו מרגיש הצרה כלל. ועל כל פנים צרת רבים חס ושלום ראוי שהלב ירגיש כאב הצרה. ואם אינו מרגיש צריך להכות הראש בקיר הינו להכות הראש בקירות לבבו כמובא במקום אחר (לקמן רי"ז) על פסוק "וידעת היום והשבות אל לבבך" (דברים ד' לט) שצריך להביא הדעת בהלב. והבן היטב. אחר כך שמעתי בשמו שאמר שזוהו בחינת "ויסב חזקיהו פניו אל הקיר" (ישעיה לח ב') שהסב והמשיך הפנים שהוא המח והדעת אל קירות הלב (סח). הינו כנוצר לעיל. כי עקר הפנים היא החכמה והדעת שהוא אור הפנים כמבאר במקום אחר (סט):

^{מט} כמבואר בזהר שלח קסח הנ"ל.

^י עיין תורה ל' אות ז' עה"פ ותפילות ברעותיהם.

